

IN HONOREM PROFESORUL ȘTEFAN SORIN GOROVEI LA ÎMPLINIREA VÂRSTEI DE 60 DE ANI

Profesorul Ștefan Sorin Gorovei aniversează anul acesta șase decenii de viață. Un moment emoționant, cu siguranță, atât pentru domnia sa, cât și pentru cei care într-un fel sau altul i-au fost și îi sunt în continuare alături. „O viață de om” închinată *muzei Clio*, o existență dăruită binelui public prin intermediul condeiului, a cercetării științifice și, în egală măsură, a activității la catedră. Istoricul, genealogistul, heraldistul Ștefan Sorin Gorovei este astăzi una dintre personalitățile recunoscute în materie de genealogie și istorie medievală și una dintre foarte puținele voci autorizate în ceea ce privește știința și arta heraldică din România.

Ștefan Sorin Gorovei a văzut lumina zilei la 28 iulie 1948 în localitatea Fălticeni, județul Suceava într-o renumită familie de cărturari români, ca fiu al lui Sorin Gorovei și al Elizei. Tatăl, Sorin Gorovei, era profesor de matematică la Liceul „Nicu Gane” și, în același timp, meloman, făcând muzică de cameră în casa părintească, pentru ca mai târziu, în condițiile înlăturării sale de la catedră să își câștige existența ca violoncelist al Filarmonicii din Botoșani. Bunicul dinspre tată al profesorului Ștefan Sorin Gorovei a fost renumitul folclorist Artur Gorovei, iar bunica, Elena, era o talentată pianistă. În casa părintească din Fălticeni au trecut în timp o seamă de personalități precum: Gustav Weigand, Barbu Șefănescu Delavrancea, G.T. Kirilcanu, Mihail Sadoveanu, T.V. Stefanelli etc., alături de alți colaboratori la revista *Șezătoarea*, prima revistă de folclor din România, fondată de Artur Gorovei.

O interesantă coincidență constă în omagierea distinsului istoric într-un an memorabil și pentru istoria urbei în care și-a desfășurat cea mai mare parte a activității sale științifice, în anul 2008 orașul Iași aniversând la rândul său 600 de ani de mențiune documentară internă. Două momente aniversare, două date deosebite, două cifre rotunde (60–600) asemenea perfecțiunii unei sfere, perfecțiune pe care dintru început domnul Ștefan Sorin Gorovei a dorit, și ulterior, de-a lungul vieții sale de până acum, a și reușit să o atingă de foarte multe ori prin ceea ce a întreprins ca istoric, ca cercetător, ca profesor și, mai ales ca **Om**.

Ștefan Sorin Gorovei a urmat între anii 1966–1971 cursurile Facultății de Istorie din cadrul prestigioasei Universități „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Lucrarea de licență a abordat un subiect de genealogie medievală: **Ioan Tăutu, mare logofăt al Moldovei. Studiu monografic**, această importantă familie boierească din Moldova făcând și rodul unei comunicări prezentate de către autor la cel de-al XII –lea Congres Internațional de Genealogie și Heraldică de la München din anul 1974. Pe lângă atenția deosebită acordată familiei Tăutu, Ștefan Sorin Gorovei și-a dăruit timp și pentru cercetarea genealogiei altor importante neamuri moldovenesti precum: Movilă, Huru, Hâra, Arbore, Șoldan etc. În anul 1993 devine doctor în istorie al aceleiași universități ieșne, susținând teza **Întemeierea Moldovei. Probleme controversate**, lucrare apreciată

pentru contribuția deosebită adusă la cunoașterea subiectului. Cariera universitară o începe încă din anul 1990, pentru ca în 1996 să devină profesor titular la Facultatea de Istorie. Între timp, după absolvirea facultății, între anii 1971-1977 va lucra în redacția revistei *Magazin istoric*, desfășurând mai apoi și o prodigioasă activitate științifică în calitate de cercetător la Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” din Iași.

Profesorul Ștefan Sorin Gorovei are o carieră științifică deosebită, fiind, fără nici o îndoială, un istoric din categoria celor **născuți**, iar nu **făcuți**. Principalele direcții de cercetare promovate de către acesta sunt consacrate istoriei evului mediu românesc și epocii premoderne (istorie politică, socială, culturală; genealogie; heraldică; istoria orașelor; istorie ecleziastică; istoriografie; istoria puterii), în timp ce cursurile sale universitare vizează cercetarea izvoarelor medievale, științele auxiliare ale istoriei, istoria medievală, istoria Bisericii, structurile puterii în evul mediu românesc.

Este un cercetător recunoscut pentru interesul deosebit în cunoașterea istoriei medievale, ale cărui contribuții științifice sunt apreciate în cadrul medievisticii românești. Are contribuții remarcabile cu privire la începuturile statului medieval moldovenesc, la dinastiile Moldovei medievale, la istoria culturii medievale românești în general, la genealogiile medievale moldovenești.

Unul dintre subiectele predilecte de interes privește ideologia puterii, în acest sens profesorul Ștefan Sorin Gorovei devenind co-organizator al Programului de Cercetări privind Ideologia Medievală a Puterii, în jurul acestui program conturându-se de altfel o adevărată școală istorică.

Un alt aspect al preocupărilor profesorului Ștefan Sorin Gorovei îl reprezintă recuperarea, în cadrul unor ediții critice, a unor lucrări fundamentale pentru medievistica românească, precum cele ale lui P.P. Panaitescu, Alexandru I. Gonța și Emil Turdeanu.

Remarcăm și constantul interes manifestat față de heraldica teritorială românească, opiniile domniei sale fiind adevărate puncte de reper în activitatea de elaborare a însemnelor heraldice pentru comunele, orașele și județele României, acțiune fundamentată pe Legea nr. 102/1992, respectiv H.G. nr. 64/1993 și H.G. nr. 25/2003.

Meritele sale au fost recunoscute de-a lungul vremii printr-o serie de distincții, premii, medalii, ordine, noi amintind aici doar Ordinul „Meritul Cultural” în grad de *Ofițer* decernat în anul 2004 și Premiul „Nicolae Bălcescu” al Academiei Române primit în anul 1978.

Recunoașterea națională și internațională a activității domniei sale este relevantă și de calitatea sa de membru în diferite organizații și comisii: membru al Societății „Majestas” pentru promovarea studiului suveranității 1985; membru al Asociației Istoricilor Europeni 1985; membru-fondator al Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române 1971; președinte al Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie-Filiala Iași (1993); administrator-delegat al Institutului Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta” (1996); membru-fondator (*membre académicien*) al Academiei Internaționale de Genealogie 1998.

Timp de șase ani și două săptămâni, începând cu anul 1971, și-a desfășurat activitatea în cadrul redacției revistei *Magazin istoric*, după care, timp de alți 18 ani, până în februarie 1996 va lucra la *Anuarul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”* din Iași, al cărui secretar științific va fi din 1979, devenind ulterior și redactor-șef între anii

1990-1995. De asemenea, domnia sa este membru și în comitetele de redacție ale altor publicații științifice precum: *Analele Putnei*, *Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza”* (seria istorie), *Arhiva Genealogică*, *HERB. Revista Română de Heraldică*, *Revista de Istorie Socială*, *Revue des Études Roumaines*.

În ultimii ani a fost membru în echipele de cercetare ale unor proiecte (granturi) precum:

- *Ideologia medievală a Puterii* (program de cercetări sub egida Universității „Alexandru Ioan Cuza”) 1993;

- *Minoritatea armeană din Iași: identitate și coexistență* (proiect de cercetare pe bază de grant al Academiei Române; director de proiect: Stela Rodica Cheptea, cercetător științific principal I la Centrul de Istorie și Civilizație Europeană, Iași) 2004;

- *Țara Moldovei între Commonwealth-ul bizantin și Respublica Christiana: metafore, simboluri și concepții ale puterii în secolele XIV–XV. Un studiu al imaginarului politic* (proiect finanțat de Ministerul Educației și Cercetării; director de proiect: Alexandru-Florin Platon, profesor la Facultatea de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) 2006;

- *Documentele Mănăstirii Putna (1466–1775)* (proiect desfășurat pe bază de contract cu Mănăstirea Putna, în cadrul Centrului de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare”; director de proiect: Maria Magdalena Székely, conferențiar la Facultatea de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) 2006.

A susținut o serie de comunicări și conferințe la diverse congrese, colocvii, simpozioane; la sesiuni ale unor instituții de cercetare sau învățământ superior, în ședințe publice de comunicări ale Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române (București și Iași) etc.

Preocupările sale pentru fenomenele sociale, culturale, politice eclesiastice și ideologice din perioada medievalității românești și-au găsit expresia în numeroasele studii pe care le-a publicat de-a lungul vremii. Fiind la un ceas aniversar, am considerat că este oportun să-l omagiem pe profesorul Ștefan Sorin Gorovei alăturând acestor mult prea puține cuvinte doar o parte a operei sale (firește fără pretenția unui bilanț) prin intermediul căreia a trasat de-a lungul vremii noi și noi direcții de cercetare. Dintre lucrările științifice de referință ale distinsului istoric ieșean amintim:

Volume de autor:

- **Maria Asanina Paleologhina. O prințesă bizantină pe tronul Moldovei**, în colaborare cu Maria Magdalena Székely (Gorovei), carte tipărită cu binecuvântarea Înalț Prea Sfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Sfânta Mănăstire Putna, 2006, 290 p. + 244 ilustrații color;

- **Mănăstirea Dragomirna**, cu fotografii de Victor Bortaș, București, Editura „Victor B Victor”, 2006, 120 p.; în limbile română, engleză, franceză, germană;

- **Princeps omni laude maior. O istorie a lui Ștefan cel Mare**, în colaborare cu Maria Magdalena Székely, carte tipărită cu binecuvântarea Înalț Prea Sfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Sfânta Mănăstire Putna, 2005, 630 p. + ilustrații;

- **Între istoria reală și imaginar. Acțiuni politice și culturale în veacul XVIII**, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2003, 240 p.

- **Întemeierea Moldovei. Probleme controversate**, Iași, 1997, 332 p.

- **Petru Rareș, (1527–1538, 1541–1546)**, București, 1982, 230 p.
- **Mușatinii**, București, 1976, 172 p. (reeditată la Chișinău, 1991);
- **Dragoș și Bogdan, întemeietorii Moldovei. Probleme ale formării statului feudal Moldova**, București, 1973, 168 p.

Ediții, volume îngrijite:

- **Ștefan cel Mare și Sfânt. Atlet al credinței creștine**, volum îngrijit în colaborare cu Maria Magdalena Székely, carte tipărită cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, 514 p.
- Donald M. Nicol, **Împăratul fără de moarte. Viața și legenda lui Constantin Paleologul, ultimul împărat al romanilor**, traducere și ediție îngrijită în colaborare cu Maria Magdalena Székely, Editura „Polirom”, Iași, 2003, 166 p.
- **Ștefan cel Mare. 1504-2004. Portret în istorie**, volum îngrijit în colaborare cu Maria Magdalena Székely, carte tipărită cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Sfânta Mănăstire Putna, 2003, 617 p.
- Alexandru I. Gonța, **Studii de istorie medievală**, ediție îngrijită în colaborare cu Maria Magdalena Székely, Iași, Editura „Dosoftei”, 1998, 404 p.
- Emil Turdeanu, **Oameni și cărți de altădată**, I, ediție îngrijită în colaborare cu Maria Magdalena Székely, București, Editura Enciclopedică, 1997, 400 p. + ilustrații;
- P.P. Panaitescu, **Petru Movilă. Studii**, ediție îngrijită, postfață, note și comentarii, în colaborare cu Maria Magdalena Székely, București, Editura Enciclopedică, 1996, 154 p.
- P.P. Panaitescu, **Interpretări românești**, postfață, note și comentarii, în colaborare cu Maria Magdalena Székely, București, Editura Enciclopedică, 1994, 258 p.
- **Izvoare străine pentru istoria românilor (=Românii în istoria universală, III/3)**, Iași, 1988, 456 p. (coord.);
- P.P. Panaitescu, **Nicolae Milescu Spătarul**, ediție îngrijită, studiu introductiv și note, Iași, Ed. „Junimea”, 1987, 108 p. (reprodusă la Chișinău, Editura „Știința”, 1993, 188 p.).

Studii (selectiv):

Feudele ardelene ale lui Ștefan cel Mare. Observații pe marginea izvoarelor, în *Analele Putnei*, I, 2005, 1, p. 123-132. **Un dar uitat și posibila lui semnificație**, în *Analele Putnei*, I, 2005, 1, p. 35-46; **Titlurile lui Ștefan cel Mare. Tradiție diplomatică și vocabular politic**, în *SMIM*, XXIII, 2005, p. 41-78; **Semele lui Ștefan cel Mare de la Cetatea Albă**, în *SMIM*, XXIII, 2005, p. 215-226; **Maria Asanina Paleologhina, Doamna Moldovlahiei (I)**, în *SMIM*, XXII, 2004, p. 9-50; **Un ctitor uitat la Putna și asocierea la atributele puterii suverane**, în *SMIM*, XXI, 2003, p. 257-270; **Mucenicia Sfântului Ioan cel Nou. Noi puncte de vedere**, în vol. **Închinare lui Petre Ș. Năsturel la 80 de ani**, Brăila, 2003, p. 555-572; **Un dar uitat al lui Petru Rareș la Mănăstirea Dionysiou**, în vol. **Omăgiu Virgil Cândea**, I, București, 2002, p. 323-330; **Circulația „Herodotului” de la Coșula: explicații genealogice pentru un fenomen cultural**, în *ArhGen*, V (X), 1998, 3-4, p. 155-169; **Neamul lui Miron vodă Barnovschi**, în *ArhGen*, V (X), 1998, 1-2, p. 141-154; **Un**
<http://www.cimec.ro/> <http://cmiabc.ro>

document fără pecete și o pecete fără document, în vol. In honorem Paul Cernovodeanu, București, 1998, p. 95-102; Mic îndreptar de heraldică (nu numai) ieșeană, în *ArhGen*, IV (IX) 1997, 1-2, p. 305-339; Note de antroponimie medievală, în *ArhGen*, IV (IX), 1997, 1-2, p. 51-58; Rude și înrudiri necunoscute ale lui Petru Rareș, în *RI*, VIII, 1997, 7-8, p. 467-476; Familii boierești române cu multiplă legitimare nobiliară, în *ArhGen*, III (VIII), 1996, 3-4, p. 233-236; „Din Purice – Movilă” și „Barnovschi-Moghilă”. Două explicații (nu numai) genealogice, în *ArhGen*, III (VIII), 1996, 3-4, p. 327-332; Formation et évolution de la frontière de la Moldavie médiévale, în *RRH*, XXXV, 1996, 3-4, p. 131-136; Cu privire la heraldica medievală românească, în *ArhGen*, II (VII), 1995, 1-2, p. 273-284; Steme moldovenești augmentate în Polonia, în *ArhGen*, II (VII), 1995, 1-2, p. 305-314; „Nepoții Balicăi”, „sămîntenia Movileștilor”, în *ArhGen*, I (VI), 1994, 3-4, p. 123-132; Clanuri, familii, autorități, puteri (Moldova, secolele XV–XVII), în *ArhGen*, I (VI), 1994, 1-2, p. 87-93; Moldova lui Vasile Lupu și Arhiepiscopia de Ohrida, în *AIIX*, XXI, 1994, p. 111-117; Fragmente pentru o antropologie socială (Moldova secolului XVII), în *ActaMM*, XII-IV (1990-1992), 1994, p. 65-77; Genealogia domnilor Moldovei în veacul XIV, în *AIIX*, XXX, 1993, p. 623-651; Urecheștii – model de ascensiune socială, în *AIIX*, XXIX, 1992, p. 501-507; Semnificația unor documente false din veacul XVIII: 1. „Cartea sobornicească” din 1 ianuarie 1752, în *AILAI*, XXV/1, 1989, p.431-480; Spre unificarea istoriografiei naționale: „Cronica paralelă” (Iași, 1733), în *AILAI*, XXV/2, 1988, p. 139-185; Între Vasile Buhăescu și Vasile Buzilă. O problemă de „paternitate” literară, în *AILAI*, XXV/1, 1988, p. 445-452; Cu privire la patriciatul orașenesc în Moldova medievală. Câteva observații preliminare, în *AILAI*, XXV/1, 1988, p. 253-265; La începuturile orașului Bacău, în *Carpica*, XVIII–XIX, 1986-1987, 1987 (apărut 1988), p. 265-283; O colaborare culturală în veacul XVIII și implicațiile ei, în *AILAI*, XXIV/2, 1987, p. 333-348; Note și îndreptări pentru istoria Mitropoliei Moldovei (II). I. Egumeni ai mănăstirii Bistrița în veacurile XVI-XVIII; II. O biografie nescrisă : Mitropolitul Gheorghe IV al Moldovei, în *MMS*, LXIII, 1987, nr. 4, p. 69-82; Un cârturar uitat: logofătul Grigoraș, în *AILAI*, XXIII/2, 1986, p. 681-698; Un episod din „recuperarea” Bizanțului: prima „operă” a spătarului Nicolae „Milescu”, în *AILAI*, XXII/2, 1985, p. 441-460; Aux débuts des rapports moldo-byzantins, în *RRH*, XXIV, 1985, 3, p. 183-207; Nicolae (Milescu) spătarul. Contribuții biografice, în *AILAI*, XXI, 1984, p. 179-192; Armoiries et rapports politiques: le „cas” moldave au XVe siècle, în *RRH*, XXIII, 1984, 2, p. 117-128; Tradiția „descălecatului”: înțelesuri și confuzii, în *AILAI*, XX, 1983, p. 89-105; Note de istorie medievală suceveană, în *Suceava*, X, 1983, p.187–227; Alliances dynastiques des princes moldaves (XIVe-XVIe siècles), în *Comunicaciones al XV Congreso de las Ciencias Genealogica y Heráldica*, Madrid, 19-25 septiembre 1982, II, Madrid, 1983, p. 167-178; P.P. Panaitescu – coordonate ale unei evoluții, în *AILAI*, XIX, 1982, p. 499-523; Pacea moldo-otomană din 1486. Observații pe marginea unor texte, în *Rdl*, 35, 1982, 7, p. 807-821; Mărturiile unui document, în *CI* (s.n.), XII-XIII (1981-1982), p. 307-316; Petru Movilă. Contribuții, în *MMS*, LVII, 1981, p. 704-716; Pe marginea unei filiații incerte: Maria Movilă – fiica lui Petru Rareș, în *CI* (s.n.), <http://www.cimec.ro/> <http://cmiabc.ro>

XI, 1980 (1981), p. 325-330; **Note și îndreptări pentru istoria Mitropoliei Moldovei (I)**, în *MMS*, LVI, 1980, p. 77-83; **Moldova în „Casa Păcii”**. Pe marginea izvoarelor privind primul secol de relații moldo-otomane, în *AILAI*, XVII, 1980, p. 629-667; **Anastase Crimca. Noi contribuții**, în *MMS*, LV, 1979, p. 144-159; **1473 – un an-cheie al domniei lui Ștefan cel Mare**, în *AILAI*, XVI, 1979, p. 145-149; **Poziția internațională a Moldovei în a doua jumătate a veacului al XIV-lea**, în *AILAI*, XVI, 1979, p. 187-219; **L'État roumain de l'Est des Carpates: La succession et la chronologie des princes de Moldavie au XVe siècle**, în *RRH*, XVIII, 1979, 3, p. 473-506; **Cu privire la data primelor monede moldovenești**, în *Suceava*, V, 1978, p. 567-571; **Activitatea diplomatică a marelui logofăt Ioan Tăutu**, în *Suceava*, V, 1978, p. 237-251; **Observații noi într-o controversă veche (familia Ghica din Moldova)**, în *AILAI*, XV, 1978, p. 315-324; **O lămurire: domnia ereditară a familiei Movilă**, în *RdI*, 28, 1975, 7, p. 1091-1094; **Note istorice și genealogice cu privire la urmașii lui Ștefan cel Mare**, în *SMIM*, VIII, 1975, p. 185-200; **Autour de la paix moldoturque de 1489**, în *RRH*, XIII, 1974, 3, p. 535-544; **Une ancienne famille moldave: le logothète Tăutu et sa descendance**, în 12. Internationaler Kongress für genealogische und heraldische Wissenschaften, München, 1974, Kongressbericht, vol. Genealogie, p. 157-163; **Îndreptări cronologice la istoria Moldovei în veacul al XIV-lea**, în *AILAI*, X, 1973, p. 99-121; **Les armoiries de la Moldavie et de ses princes régnants (XIVe-XVIe siècles)**, în *Recueil du 11e Congrès International des Sciences Généalogique et Héraldique*, Liège, 1972, Braga, 1973, p. 263-270; **Înrudirile cronicarului Grigore Ureche**, în *ALIL*, XXIV, 1973, p. 109-126; **Strămoșii cunoscuți ai principelui A.I. Cuza**, în vol. *Cuza Vodă – in memoriam*, Iași, 1973, p. 25-32; **Cu privire la metodologia cercetărilor de genealogie medievală moldovenească**, în *R4*, L, 1973, 2, p. 285-291; **Contribuții la genealogia familiei domnitoare Tomșa**, în *R4*, XLVIII, 1971, 3, p. 375-390; **Găneștii și Arbureștii (Fragmente istorice, 1538–1541)**, în *CI*, II, 1971, p. 143-159.

Indiscutabil, istoricul și profesorul Ștefan Sorin Gorovei a intrat de pe acum în galcria marilor intelectuali români. La acest frumos moment aniversar, în calitatea noastră de fost student și actual colaborator, îi mulțumim pentru sacrificiul domniei sale de a fi fost și de a fi în continuare un model pentru generațiile mai tinere, de a ține mereu aprinsă făclia științei pentru cei care pășesc astfel călăuziți de lumina cunoașterii, dorindu-i din suflet ani îndelungați, bucurii și multe alte realizări științifice, spre îmbogățirea patrimoniului intelectual al școlii istorice românești, al culturii române în general.

LA MULȚI ANI, DOMNULE PROFESOR!!!!...

Anton Coșa